

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**Μετάφραση και Σχολιασμός από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα,
αποσπάσματος από το βιβλίο «Democracy when the people are thinking:
revitalizing our politics through public deliberation» (2018), του James S.
Fishkin.**

**ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΔΗΜΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ (Α.Μ.: Ξ2020068)**

**ΔΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ
ΛΙΒΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ
ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ**

**Μετάφραση και Σχολιασμος από την αγγλική προς την ελληνική γλώσσα,
αποσπάσματος από το βιβλίο «Democracy when the people are thinking: revitalizing
our politics through public deliberation» (2018), του James S. Fishkin.**

**“Translation is not a matter of words only: it is a matter of making
intelligible a whole culture”.**

-Anthony Burgess

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	6
A' ΜΕΡΟΣ	
I.Πρωτότυπο κείμενο	8
II.Μετάφρασμα	16
III.Ανάλυση κειμένου	
1.Ανάλυση πρωτότυπου κειμένου	26
2.Ανάλυση μεταφραστικής εντολής	27
B' ΜΕΡΟΣ	
IV. Σχόλια και παρατηρήσεις	
1.Ορολογία.....	29
2.Λεξιλόγιο	30
3.Ύφος	31
4.Πολλαπλές αποδόσεις στα ελληνικά.....	32
5.Διαφορές μεταξύ περιεχομένου και μορφής.....	32
V. Επίλογος.....	33

Πρόλογος

Η παρούσα πτυχιακή εργασία, η οποία συντάχθηκε σύμφωνα με τους κανονισμούς και τις οδηγίες του Τμήματος Ξένων Γλωσσών, Μετάφρασης και Διερμηνείας (ΤΞΔΜΓ) του Ιονίου Πανεπιστημίου, έρχεται να φωτίσει την σημασία της διαλεκτικής και της δημόσιας συζήτησης με απώτερο σκοπό την αναζωογόνηση της πολιτικής στα πλαίσια του έργου «Democracy when the people are thinking: revitalizing our politics through public deliberation» του James S. Fishkin. Πρόκειται για μια ανάλυση και μετάφραση επιλεγμένου αποσπάσματος του έργου αυτού, το οποίο αποτελεί σημαντικό σημείο αναφοράς στη σύγχρονη πολιτική σκέψη. Αποτελεί μια ανασκόπηση της ιστορίας και των θεωρητικών θεμελίων της άμεσης δημοκρατίας, εστιάζοντας στη σύγκριση της αρχαίας αθηναϊκής δημοκρατίας και των σύγχρονων δημοκρατικών προσεγγίσεων. Γίνεται αναφορά στη θεσμική ανάλυση του Μάντισον, ο οποίος επεξεργάστηκε την έννοια της έμμεσης δημοκρατίας, στην «πρώτη δημοκρατία» της αρχαίας Αθήνας, και στην αναθεώρηση του δημοκρατικού συστήματος μετά το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Επιπρόσθετα, ο τέταρτος αιώνας αναδεικνύει την επικράτηση ενός μικτού μοντέλου δημοκρατίας που τελικά επικρατεί έως και σήμερα στο μεγαλύτερο πληθυσμιακό μέρος του κόσμου.

Ο στόχος του εν λόγω έργου είναι να αναλύσει τις ιστορικές ρίζες και τις θεωρητικές βάσεις της άμεσης δημοκρατίας και μέσα από την εξέταση της θεσμικής αναδιάρθρωσης της Αθήνας. Θα διερευνήσουμε πώς οι αρχαίοι Έλληνες αντιμετώπισαν τις προκλήσεις της άμεσης δημοκρατίας, εισάγοντας μηχανισμούς που εξασφάλιζαν τη διαβούλευση και την ισότητα. Επιπλέον, θα εξετάσουμε πώς αυτές οι αρχές μπορούν να εφαρμοστούν και να προσαρμοστούν στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες, προσφέροντας νέες δυνατότητες για την ενίσχυση της πολιτικής συμμετοχής και της υπευθυνότητας.

Στο εκπόνημα, προσφέρονται το πρωτότυπο απόσπασμα, το μετάφρασμα του καθώς και πραγματολογικά δεδομένα, σχόλια και παρατηρήσεις βασισμένα σε αυτό. Το μεταφραστικό ενδιαφέρον για την αντιμετώπιση μεταφαστικών προβλημάτων που εμφανίστηκαν ήταν μεγάλο.

Α' ΜΕΡΟΣ

I. Πρωτότυπο Κείμενο

2.

There are many notions of democracy, but in my view they boil down to a few competing democratic principles and how they combine to form what we will call *four forms of democracy*, four conceptions of democratic practice. Our plan is to take the criteria for democratic control specified in Section 1 and apply them to each of these forms of democracy. In actual institutional designs none of these forms of democracy are self-sufficient. They coexist and connect with other institutions, usually exemplifying other forms of democratic practice (as well as other modes of decision making such as judicial decisions or administrative processes). But we will focus here on explicitly democratic elements, and on how these four forms of democracy can work alone or in combination to provide a satisfactory picture of rule by the people.

There are so many kinds of democracy, how can we get a handle on their variety?⁵⁵ It is useful to think of some core component principles—political equality, (mass) participation, deliberation, and avoiding tyranny of the majority (which I will call non-tyranny). Three of these principles are internal to the design of democratic institutions and one (non-tyranny) is about the effects of democratic decision, effects that have long worried critics of democracy. If we consider these four principles essential components of a democratic theory, then the variations in commitment to them provide a kind of rudimentary grammar that allows us to specify the range of alternative normative theories of democratic practice. In other words, we can get a handle on different forms of democracy according to whether or not they accept or reject these component principles.

By political equality I mean, roughly, the equal consideration of one's views as these would be counted in an index of voting power. Does the design of a decision process give each person a theoretically equal chance of being the decisive voter? Or, to take an obvious example, do voters in Rhode Island have far more voting power than voters in New York in selecting members of the Senate? By participation I mean actions by voters or ordinary citizens intended to influence politics or policy or to influence the dialogue about them. By deliberation, I mean, roughly, the weighing of reasons under good

Table 2.2.1 Forms of Democracy

Principles

Political equality Participation Deliberation Non-tyranny

Competitive Elite Democracy Deliberation

+ ? ? ? + + +

Participatory Deliberative Democracy Democracy

+ + + ? ? + ? ?

conditions in shared discussion about what should be done. The good conditions specify access to reasonably good information and to balanced discussions with others who are willing to participate conscientiously. This summary is a simplification but should do for now. By non-tyranny, I mean the avoidance of a policy that would impose severe deprivations when an alternative policy could have been chosen that would not have imposed severe deprivations on anyone.⁵⁶ Obviously there are many interesting complexities about the definition of severe deprivations, but the basic idea is that a democratic decision should not impose very severe losses on some when an alternative policy would not have imposed such losses on anyone. The idea is to rule out only some of the most egregious policy choices and leave the rest for democratic decision (see Table 2.2.1).

Each of these four forms of democracy embraces a commitment to two of the principles mentioned. The position is usually agnostic about the other two. While there are obviously sixteen possible positions defined by acceptance or rejection of the four principles, I have argued elsewhere that the useful positions reduce to these four.⁵⁷ Variations that aspire to more than the four are either unworkable or merely utopian or empty (such as the rejection of all four principles). Those that aspire to fewer include elements of one of these but are less ambitious than necessary.

The four positions have all been influential. In some cases, I modify a familiar position to make it more defensible, in order to get the strongest version of each position.

By *Competitive Democracy* I mean the notion of democracy via electoral competition. Most influentially, this approach was championed by Joseph Schumpeter and more recently by Richard Posner and others.⁵⁸ This approach to democracy is in fact the one that is most widely accepted around the world.

On this view, democracy is not about collective will formation but just a “competitive struggle for the people’s vote,” to use Schumpeter’s famous phrase. Legal guarantees, particularly constitutional ones, are designed to protect against the tyranny of the majority. Within that constraint, the key desideratum is competitive elections. On Schumpeter’s view, it is a mythology left over from ill-defined “classical theories” of democracy to expect the will of the people to be meaningful.

Electoral competition, *without* any constraints on whether candidates or parties can mislead or bamboozle the voters to win, is what matters on this view. While Schumpeter did not even specify political equality in competitive elections,⁵⁹ I have included it here, on the grounds that it makes the position more defensible than would a position that embraced competitive elections in rotten boroughs (the constituencies that overrepresented small populations in nineteenth-century Britain). The question marks in the figure signal agnosticism about the other two principles. Some variants of this position avoid prizing participation, viewing it as a threat to stability or to elite decision-making. Better not to arouse the masses, on this argument, as their passions might be dangerous and motivate factions adverse to the rights of others, threatening the position's commitment to protect against tyranny of the majority. Because of collective action problems and incentives for "rational ignorance" (to use Anthony Downs' famous phrase), little can be expected of ordinary citizens. This position makes that minimalism a virtue.⁶⁰

Schumpeter argues that we should not expect a "genuine" public will, but rather "a manufactured will." "The will of the people is the product and not the motive power of the political process." Further, "the ways in which issues and the popular will are being manufactured is [sic] exactly analogous to the ways of commercial advertising." In fact, he believes that competing parties and interest groups have "infinitely more scope" on public issues than in commercial competition to manufacture the opinions they hope to satisfy.⁶¹ Competitive democracy, at least on Schumpeterian terms, sees little likelihood and little need for deliberation by the people.

Turning to the second column in Figure 2.2.1, by *Elite Deliberation* I mean the notion of indirect filtration championed by Madison in his design for the US constitution. The Constitutional Convention, the ratifying conventions, the US Senate were all supposed to be small, elite bodies that would consider the competing arguments. They would "refine and enlarge the public views by passing them through the medium of a chosen body of citizens," as Madison said in "Federalist No. 10," in discussing the role of representatives. Madison held that the public views of such a deliberative body "might better serve justice and the public good than would the views of the people themselves if convened for the purpose." This position, like the last one, avoids embracing mass participation as a value. The passions or interests that might motivate factions are best left unaroused. The founders after all, had lived through Shays' Rebellion, an uprising of farmers in Western Massachusetts that dramatized the dangers of the mob. They had an image of unfiltered mass opinion as dangerous. If only the Athenians had had a Senate, they might not have killed Socrates.⁶²

By *Participatory Democracy*, I mean an emphasis on mass participation combined with equal counting. While many proponents of participatory democracy would also like deliberation, the essential components of the position require participation, perhaps prized partly for its educative function (as Carole Pateman argued⁶³) and equality in considering the views offered or expressed in that participation (even if that expression is by secret ballot). Supporters of participatory democracy might also advocate voter handbooks, as did the Progressives, or perhaps new technology for voter information,⁶⁴ but the foremost priority is that people should participate, whether or not they become informed or discuss the issues.⁶⁵ Part of the problem with this position is that it is sometimes advocated based on a picture of small-scale decision-making, such as the New England town meeting, in which discussion is facilitated, but then the position is implemented in the social context of mass democracy—the California process of ballot initiatives, for example, where plebiscitary processes involving millions of voters are employed to change the laws or the constitution.

A fourth position, which I call *Deliberative Democracy*, attempts to combine deliberation by the people themselves with an equal consideration of the views that result. One method for implementing this twofold aspiration is the deliberative microcosm chosen by lot, a model whose essential idea, as we will see, goes back to ancient Athens for institutions such as the Council of 500, the *nomothetai* (legislative commissions), the *graphe paranomon*, and the citizens' jury. Modern instances of something like this idea include the Citizens' Assemblies in British Columbia and Ontario and the Deliberative Poll. A second possible method for implementing deliberative democracy by the people themselves would involve some scaled-up institution of mass deliberation under good conditions. We will return to this possibility in Part IV.

Deliberative democracy by the people themselves is often invoked but rarely tried. However, there may be unusual intense periods amounting to a “constitutional moment” when the people as well as political elites are actively engaged in considering competing arguments for what will amount to constitutional changes. Notably, Bruce Ackerman argues that the American founding, Reconstruction and the New Deal, and, most recently, the Civil Rights Movement, constituted such unusual periods in American history when there really was a widespread and substantive national debate forging revisions in our constitutional self-understanding.⁶⁶ On his view, outside such extraordinary periods we have only “normal politics,” combining a relatively more disengaged public with elite competition. Within “normal politics” there is not much room for mass deliberation.

Lastly, a word about the more general category “politics.” Our argument will be that politics can be invigorated through deliberation by the public. We can treat “politics” as the exercise of power for the solution of public problems.

The power can be institutionalized through some process of decision or it can be informal through the exercise of persuasion. Only some politics are democratic. We will restrict our discussion of democracy to the four forms discussed here. Any of these four forms of democratic practice can be considered an exercise of democratic politics. As we will see in our discussion of authoritarian deliberation, even non-democratic forms of politics can be invigorated by citizen deliberation. However, in this book our main focus will be democratic politics and its potential for the use of deliberation by the people themselves. Connecting politics to public deliberation can increase legitimacy and improve governance by providing a route to impact for the public’s considered judgments about what should be done. It allows the public to take ownership of the policies they must live with and hence achieve a form of collective self- rule. That is the ideal. We will encounter many complications in practice.

8.

We had to look in some detail to clarify the political theory of elite deliberation. Two centuries of party competition have obscured the original Madisonian rationale for institutions such as the US Senate and the Electoral College— institutions that now operate by a different logic. Madisonian filtration has mostly given way to party competition.

We now turn to the fourth of our democratic approaches: deliberative democracy by the people themselves. We need to go on an even more distant journey. Deliberative democracy is an enormously popular concept these days, but its practical requirements are routinely underspecified.¹⁶⁹ To get a picture of how it might operate as part of an ongoing political system we need to go back, not more than two centuries, but more than two millennia.

The “first democracy” in ancient Athens is often pictured primarily in terms of the Assembly where the people made authoritative decisions.¹⁷⁰ In sight of the Acropolis, about 6,000 citizens could fit on a hill called the Pnyx, discuss proposed laws, and vote on them by show of hands. However, the citizenry of Athens ranged between 30,000 and 60,000 males during the periods of democracy. Women, slaves, and *metics* (legal resident aliens such as Aristotle) could not vote. Hence, most of the population, indeed, most of the eligible citizenry, could not vote at any given meeting of the Assembly. Nevertheless, this first democracy set an example for direct rule that has reverberated through the ages.

The picture of Athens as a direct democracy is the one that was familiar to the American founders. Indeed, it was the dangers of such a system that helped inspire their ideas of indirect filtration. Madison described the dangers of direct democracy in building the case for institutions such as the Senate to control the mischiefs of faction:

[A] pure democracy, by which I mean a society consisting of a small number of citizens, who assemble and administer the government in person, can admit of no cure for the mischiefs of faction. A common passion or interest will, in almost every case, be felt by a majority of the whole;...there is nothing to check the inducements to sacrifice the weaker party or an obnoxious individual.¹⁷¹

However, after the disasters of the Peloponnesian War with Sparta, the Athenians briefly lost their democracy. When they managed to reinstate it (in 402–401 BC) they devised a number of reforms which emphasized what we are calling deliberative democracy. Some of these institutions claimed earlier vintage, but they were put together in a systematic way with the reforms. It is the redesigned Athenian democracy of the fourth century that we want to examine to get a glimpse of deliberative democracy institutionalized.

Hansen sees a clear motive for the redesign: “The tendency of the reforms is clear: the Athenians wanted to obviate a return to the political crises and military catastrophes of the Peloponnesian War.”¹⁷² The orators could goad the Assembly into hasty or unwise actions, including disastrous wars. The Athenians had learned that “a skillful demagogue could win the citizens to his project irrespective of whether it was really in their interest.”¹⁷³

In the new system, a decree passed by the Assembly could not become a law unless it was approved by the *nomothetai*, a randomly selected sample of citizens who would deliberate for a day, hearing the arguments for and against the proposal. Only if the proposal got majority support by this body could it become a law. Harrison suggests that they had “deliberately invented a perfectly democratic brake to slow down the machine.” It was designed to maintain “the restored order against the possible ill effects of snap votes in the

ekklesia” (the Assembly).¹⁷⁴ “A perfectly democratic brake” suggests that instead of restricting their democracy, they had introduced another kind of democratic institution, one that was also democratic but in a different way.

The system now had deliberating microcosms chosen by lot before the Assembly, during the Assembly, and after the Assembly. Before the Assembly, only proposals approved by the randomly

selected Council of 500 could be considered in the Assembly. During the Assembly, orators had to be mindful that they were subject to a special court, the *graphe paranomon*, which could prosecute an illegal or unwise proposal made in the Assembly. The purview of this special court, which also had 500 or more randomly selected members, was broad (and sometimes misused).¹⁷⁵ But the intention was clearly to provide incentives against irresponsible demagogues turning the Assembly to their will. After the Assembly, there was now a clear distinction between mere decrees, which the Assembly could pass, and laws which had to be approved by the *nomothetai*.¹⁷⁶ This provided a multistage process before, during, and after the meetings of the Assembly, so that the direct democracy was fused with deliberative institutions representing all the people through random sampling.

As George Grote, a noted historian of ancient Greece from Victorian times, concluded, “there can be no doubt that the Nomothetae afforded much greater security than the public assembly for a proper decision.” The revised system “hedged about the making, annulling, or amending of nomoi (laws) with an elaborate process in which the Nomothetai played an important role.”¹⁷⁷

The reforms were designed to “hedge about” the Assembly with deliberative groups chosen randomly who could ensure more responsible decisions. The samples were not precisely what modern experts would call random samples, but they seem to have been regarded as such.¹⁷⁸ People had to put themselves on the list from which the random sample would be drawn. But the sense of public duty was widespread among those privileged enough to be male citizens, presumably motivating participation. Participation in all aspects of Athenian self-governance was extraordinary.¹⁷⁹ And the sampling process was taken seriously. In early times the method was to draw beans from a container.¹⁸⁰ But the Athenians perfected the process with an allotment machine, the *kleroterion*, which yielded random samples of those who put themselves on the list. The sampling was conducted in public ceremonies. Some argue that random sampling was an embodiment of equality. Some argue that it was a guarantee against corruption and a method of dispute resolution. Both rationales are relevant for our purposes.

There were no property qualifications for serving in the Assembly or in the courts and the various randomly selected institutions. There was, however, an age requirement of at least thirty years for the Council of 500 and the *nomothetai*. Some have thought this was an effort to ensure more sober judgment in these institutions. Still, on balance, the whole process, within the limitations of who was considered a citizen, was remarkably democratic.

In viewing the system as a whole, there was also another key point: rotation. There were so many opportunities to be selected randomly and so many meetings of the Assembly, that people could take turns “to rule and be ruled by turns” as Aristotle noted in *Politics*.¹⁸¹ Hansen calculates that “something like every third citizen served at least once as a member of the Council” and three-quarters of all members had to serve as the rotating head of government for a day. “Simple calculation leads to this astounding result: Every fourth adult male Athenian citizen could say, ‘I have been 24 hours President of Athens.’”¹⁸²

Fourth-century Athens did not rely entirely on deliberative democracy any more than fifth-century Athens before it had relied entirely on direct democracy. The reformed design was clearly a mixed system, albeit with a very prominent element of direct democracy. But this system gives the first sustained picture of deliberation playing a key role in popular control of the laws. The people deliberated, they had impact, they made choices. The Athenian system has often been dismissed, like the democracy of the modern town meeting, as something only suitable for small polities. But that limit is most clearly posed by the Assembly. There are only so many thousand who can gather together in a face-to-face meeting. But the deliberative elements of Athenian democracy do not face the same limitation. The random samples that deliberated could, in theory, scale to much larger populations. It may seem counterintuitive but we now know from modern statistics that one does not need a larger sample to accurately represent a larger population. The statistical precision with which a random sample can represent a population varies primarily with the size of the sample, not the size of the population. Hence, these deliberating microcosms can be applied with credibility to much larger populations than the Athenian demos. The rotation aspect is also in principle replicable, but it would take a design offering numerous opportunities at various levels of government. One might imagine local, state, and national deliberations occurring frequently as inputs to government for various kinds of issues. We will return to such questions in Part IV but first look at modern applications of what is essentially an Athenian idea in Part III.

The cases in Part III are drawn from previous work. They give details (and the Appendixes in the book give more detail) of the goals of the different DP efforts, their particular problems, and the lessons that can be learned from each one. There is inevitably some repetition of the findings as the cases are mostly congruent with each other. But this Part allows the reader to dig deeper into each case to understand the wide-ranging potential of the DPs in actual applications.

II. Μετάφρασμα

2.

Υπάρχουν πολλές έννοιες της δημοκρατίας, αλλά κατά την άποψη μου αυτές συνοψίζονται σε μερικές αντικρουόμενες δημοκρατικές αρχές και στο πώς αυτές συνδυάζονται για να σχηματίσουν αυτό που θα αποκαλέσουμε τέσσερις μορφές δημοκρατίας, τέσσερις θεωρήσεις της δημοκρατικής πρακτικής. Το πλάνο μας είναι να υιοθετήσουμε τα κριτήρια του δημοκρατικού ελέγχου που προσδιορίστηκαν στην Ενότητα 1 και να τα εφαρμόσουμε σε καθεμία από αυτές τις μορφές δημοκρατίας. Στα πραγματικάθεσμικά πλαίσια, καμία από αυτές τις μορφές δημοκρατίας δεν είναι αυτάρκης. Συνυπάρχουν και συνδέονται με άλλους θεσμούς, που συνήθως αποτελούν παράδειγμα άλλων μορφών δημοκρατικής πρακτικής (καθώς και άλλων τρόπων λήψης αποφάσεων, όπως οι δικαστικές αποφάσεις ή οι διοικητικές διαδικασίες). Ωστόσο, στο παρόν σημείο, θα επικεντρωθούμε στα ρητά δημοκρατικά στοιχεία και στο πώς αυτές οι τέσσερις μορφές δημοκρατίας μπορούν να λειτουργήσουν μεμονωμένα ή συνεργατικά για να παρέχουν μια επαρκή εικόνα της διακυβέρνησης από τον λαό.

Οι μορφές της δημοκρατίας είναι τόσες πολλές και πώς μπορούμε να κατανοήσουμε την πολυμορφία τους;⁵⁵ Είναι σκόπιμο να αναλογιστούμε ορισμένες βασικές αρχές που την συνθέτουν - την πολιτική ισότητα, τη (μαζική) συμμετοχή, τη διαβούλευση και την αποτροπή της τυραννίας της πλειοψηφίας (την οποία θα χαρακτηρίσω ως μη τυραννία). Τρεις από αυτές τις αρχές σχετίζονται με τον εσωτερικό σχεδιασμό των δημοκρατικών θεσμών και μία (μη τυραννία) με τα αποτελέσματα των δημοκρατικών αποφάσεων, αποτελέσματα έχουν από μακρού απασχολήσει τους επικριτές της δημοκρατίας. Αν θεωρήσουμε αυτές τις τέσσερις αρχές ως βασικά στοιχεία μιας δημοκρατικής θεωρίας, τότε οι διαφοροποιήσεις ως προς τη δέσμευση σε αυτές, παρέχουν ένα είδος υποτυπώδους γραμματικής, η οποία μας δίνει τη δυνατότητα να προσδιορίσουμε το εύρος των εναλλακτικών κανονιστικών θεωριών της δημοκρατικής πρακτικής. Με άλλα λόγια, μπορούμε να κατανοήσουμε τις διαφορετικές μορφές δημοκρατίας με γνώμονα το κατά πόσον αποδέχονται ή απορρίπτουν αυτές τις βασικές αρχές.

Με τον όρο “πολιτική ισότητα” εννοώ, κατά προσέγγιση, την ισότιμη συνεκτίμηση των απόψεων κάθε ατόμου, όπως αυτές θα υπολογίζονταν σε έναν δείκτη εκλογικής δύναμης. Προσφέρει ο σχεδιασμός μιας διαδικασίας λήψης αποφάσεων θεωρητικά σε κάθε άτομο ίσες πιθανότητες να αποτελέσει τον καθοριστικό ψηφοφόρο; Ή αλλιώς, για να χρησιμοποιήσουμε ένα προφανές παράδειγμα, έχουν άραγε οι ψηφοφόροι στο Rhode Island πολύ μεγαλύτερη δύναμη ψήφου από τους ψηφοφόρους στη Νέα Υόρκη κατά την επιλογή των μελών της Γερουσίας; Με τον όρο

“συμμετοχή”, εννοώ, ενέργειες από τους ψηφοφόρους ή απλούς πολίτες που αποσκοπούν στο να επηρεάσουν τις πεποιθήσεις ή την πολιτική ή να επηρεάσουν τον διάλογο που διεξάγεται σχετικά με αυτές. Με τον όρο “διαβούλευση”, εννοώ, κατά προσέγγιση, την στάθμιση των λόγων στο πλαίσιο κοινής συζήτησης, υπό ευνοϊκές

Πίνακας 2.2.1 Μορφές δημοκρατίας

Αρχές

Πολιτική ισότητα Συμμετοχή Διαβούλευση Αποφυγή της τυραννίας

Ανταγωνιστική ελίτ Δημοκρατία Διαβούλευση

+????++

Συμμετοχική Έμμεση δημοκρατία Άμεση Δημοκρατία

+++??+??

συνθήκες σχετικά με το τι πρέπει να συμβεί. Οι ευνοϊκές συνθήκες προσδιορίζουν την πρόσβαση σε ακούοντως σωστές πληροφορίες και σε αμερόληπτες συζητήσεις με άλλα άτομα που είναι πρόθυμα να συμμετάσχουν ενσυνείδητα. Η συγκεκριμένη σύνοψη συνιστά απλούστευση αλλά προς το παρόν επαρκεί. Με τον όρο “μη τυραννία” εννοώ την αποφυγή μιας πολιτικής που θα επέβαλε σοβαρέςζημιέςσε περίπτωση που θα μπορούσε να επιλεγεί μια εναλλακτική πολιτική που δεν θα επέβαλε σοβαρές ζημιές σε κανέναν.⁵⁶ Είναι σαφές ότι υπάρχουν πολλές ενδιαφέρουσες περιπλοκές όσον αφορά τον ορισμό των σοβαρών ζημιών, αλλά η θεμελιώδης ιδέα έγκειται στο ότι μια δημοκρατική απόφαση δεν θα πρέπει να επιβάλλει πολύ σοβαρές ζημιέςσε ορισμένους όταν μια εναλλακτική πολιτική δεν θα επέβαλε τέτοιες ζημιές σε κανέναν. Η ιδέα είναι να αποκλείονται μόνο ορισμένες από τις πιο σκανδαλώδεις πολιτικές αποφάσεις και να αφεθούν οι υπόλοιπες στη διάθεση της δημοκρατικής απόφασης (βλ. Πίνακα 2.2.1).

Κάθε μία από αυτές τις τέσσερις μορφές δημοκρατίας περιλαμβάνει μια δέσμευση σε δύο εκ των αρχών που προαναφέρθηκαν. Η εν λόγω τοποθέτηση είναι συνήθως αγνωστικιστική ως προς τις άλλες δύο. Ενώ υπάρχουν σαφώς δεκαέξι πιθανές θέσεις που καθορίζονται από την αποδοχή ή την απόρριψη των τεσσάρων αρχών, έχω υποστηρίξει σε άλλο σημείο ότι οι ωφέλιμες θέσεις ανάγονται σε αυτές τις τέσσερις.⁵⁷ Οι εκδοχές που φιλοδοξούν σε πέραν των τεσσάρων καθίστανται είτε ανεφάρμοστες είτε απλώς ουτοπικές είτε κενολογίες (όπως η απόρριψη των τεσσάρων αρχών). Εκείνες που φιλοδοξούν σε λιγότερες αρχές περιλαμβάνουν στοιχεία μιας εξ αυτών, αλλά δεν είναι τόσο φιλόδοξες όσο είναι απαραίτητο.

Και οι τέσσερις θέσεις έχουν ασκήσει επιρροή. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τροποποιώ μια γνωστή θέση προκειμένου να την καταστήσω πιο ευσταθή, έτσι ώστε να επικρατήσει η ισχυρότερη εκδοχή κάθε θέσης.

Με τον όρο “ανταγωνιστική δημοκρατία” εννοώ την έννοια της δημοκρατίας μέσω του εκλογικού ανταγωνισμού. Αυτή η θεώρηση υποστηρίχθηκε κατά κύριο λόγο από τον Joseph Schumpeter και προσφάτως από τον Richard Posner και άλλους.⁵⁸ Αυτή η θεώρηση της δημοκρατίας συνιστά στην πραγματικότητα αυτή που τυγχάνει της ευρύτερης αποδοχής σε παγκόσμιο επίπεδο.

Σύμφωνα με αυτή την άποψη, η δημοκρατία δεν αφορά την διαμόρφωση συλλογικής βούλησης παρά μόνον έναν “ανταγωνιστικό αγώνα για την ψήφο του λαού”, όπως αναφέρει η περίφημη φράση του Schumpeter. Οι νόμιμες εγγυήσεις, ιδίως οι συνταγματικές, έχουν σχεδιαστεί με σκοπό την προστασία από την τυραννία της πλειοψηφίας. Εντός του πλαισίου του εν λόγω περιορισμού, το κύριο ζητούμενο είναι οι ανταγωνιστικές εκλογές. Σύμφωνα με την άποψη του Schumpeter, πρόκειται για έναν μύθο που απέμεινε από τις αδόκιμες “κλασικές θεωρίες” της δημοκρατίας που προσδοκούν να έχει νόημα η βούληση του λαού. Δίχως κανένα περιορισμό για το εάν οι υποψήφιοι ή τα κόμματα έχουν την ικανότητα να παραπλανήσουν ή να εξαπατήσουν τους ψηφοφόρους για να επικρατήσουν, ο εκλογικός ανταγωνισμός αποτελεί το στοιχείο που έχει σημασία σύμφωνα με την άποψη αυτή. Αν και ο Schumpeter δεν προσδιόρισε ακόμη την πολιτική ισότητα στις ανταγωνιστικές εκλογές,⁵⁹ την συμπεριέλαβα στο παρόν σημείο, δεδομένου ότι καθιστά την συγκεκριμένη θέση πιο υπερασπίσιμη από ό,τι θα ήταν μια θέση, η οποία υιοθετούσε τις ανταγωνιστικές εκλογές σε σαθρές συνοικίες (εκλογικές περιφέρειες που υπερεκπροσώπησαν τους μικρούς πληθυσμούς της Βρετανίας του 19ου αιώνα). Τα ερωτηματικά στο σχήμα υποδηλώνουν αγνωστικισμό όσον αφορά τις άλλες δύο αρχές. Ορισμένες εκδοχές αυτής της θέσης αποποιούνται την αποτίμηση της συμμετοχής, θεωρώντας την ως απειλή για τη σταθερότητα ή τη λήψη αποφάσεων από την ελίτ. Σύμφωνα με αυτό το επιχείρημα, προτιμότερο είναι να μην αφυπνίζονται οι μάζες, καθώς τα πάθη τους ενδέχεται να είναι επικίνδυνα και να παρακινήσουν ενέργειες που αντίκεινται στα δικαιώματα των υπολοίπων. Έτσι, απειλείται η δέσμευση της θέσης να προστατεύσει από την τυραννία της πλειοψηφίας. Εξαιτίας των προβλημάτων συλλογικής δράσης και των κινήτρων για “ορθολογική άγνοια” (για να δανειστούμε την διάσημη φράση του Anthony Downs), ελάχιστα μπορούν να αναμένονται από τους απλούς πολίτες. Η θέση αυτή καθιστά τον μινιμαλισμό αρετή.⁶⁰

Ο Schumpeter υποστηρίζει ότι δεν πρέπει να προσδοκούμε μια “γνήσια” δημόσια βούληση, αλλά μάλλον “μια κατασκευασμένη βούληση”. Η βούληση του λαού αντιπροσωπεύει το αποτέλεσμα και

όχι την κινητήριου δύναμη της πολιτικής διαδικασίας. Επιπλέον, “οι τρόποι με τους οποίους παράγονται τα θέματα και η λαϊκή βούληση είναι (αυτολεξεί) ακριβώς ανάλογοι με τους τρόπους της εμπορικής διαφήμισης”. Στην πραγματικότητα, πιστεύει ότι τα αντίπαλα κόμματα και οι ομάδες συμφερόντων διαθέτουν “απείρως μεγαλύτερα περιθώρια” σε δημόσια θέματα απ’ ό,τι στον εμπορικό ανταγωνισμό για να “μηχανευτούν” τις απόψεις που φιλοδοξούν να ικανοποιήσουν.⁶¹ Η ανταγωνιστική δημοκρατία, τουλάχιστον υπό τους όρους του Schumpeter, προβλέπει λίγες πιθανότητες και μικρή ανάγκη για διαβούλευση από το λαό.

Επανερχόμενος στη δεύτερη στήλη του Σχήματος 2.2.1, με τον όρο “Διαβούλευση της Ελίτ” εννοώ την έννοια της έμμεσης διαδικασίας επιλογής που υπεραμύνθηκε ο Madison στο σχέδιο του περί του συντάγματος των ΗΠΑ. Η Συνταγματική Συνέλευση, οι κυρώσεις συμβάσεων, η Γερουσία των ΗΠΑ υποτίθεται πως αποτελούσαν μικρά, ελίτ όργανα που θα εξέταζαν τα αντιμαχόμενα επιχειρήματα. Θα “τελειοποιούσαν και θα διεύρυναν τις δημόσιες τοποθετήσεις διαβιβάζοντας τις μέσω ενός επιλεγμένου σώματος πολιτών”, όπως ανέφερε ο Madison στο βιβλίο του “Federalist No. 10”, όταν ανέλυε τον ρόλο των αντιπροσώπων. Ο Madison θεωρούσε ότι οι δημόσιες τοποθετήσεις ενός τέτοιου συμβουλευτικού οργάνου “θα μπορούσαν να υπηρετήσουν με αποτελεσματικότερο τρόπο τη δικαιοσύνη και το δημόσιο συμφέρον από ό,τι οι απόψεις του ίδιου του λαού, αν συγκαλούνταν για αυτό το σκοπό”. Η θέση αυτή, όπως και η τελευταία, αποφεύγει να υιοθετήσει την μαζική συμμετοχή ως αξία. Τα πάθη ή τα συμφέροντα που θα μπορούσαν να κινητοποιήσουν τις φατρίες είναι προτιμότερο να μην αφυπνιστούν. Εξάλλου, οι θεμελιωτές είχαν βιώσει την εξέγερση του Shays, μια εξέγερση αγροτών στη Δυτική Μασαχουσέτη που κατέδειξε τους κινδύνους του όχλου. Είχαν σχηματίσει μια εικόνα της αφιltrάριστης κοινής γνώμης ως επικίνδυνης. Αν οι Αθηναίοι διέθεταν μια Σύγκλητο, ίσως να μην είχαν σκοτώσει τον Σωκράτη.⁶²

Με τον όρο “*Συμμετοχική Δημοκρατία*”, εννοώ την έμφαση στη μαζική συμμετοχή σε συνδυασμό με την ισότιμη καταμέτρηση. Παρότι πολλοί υποστηρικτές της συμμετοχικής δημοκρατίας θα επιθυμούσαν επίσης τη διαβούλευση, τα βασικά στοιχεία της θέσης απαιτούν τη συμμετοχή. Η συμμετοχή ενδεχομένως εκτιμάται εν μέρει για την εκπαιδευτική της λειτουργία (όπως υποστήριξε η Carole Pateman⁶³) και την ισότητα στην εξέταση των απόψεων που προτείνονται ή εκφράζονται στο πλαίσιο αυτής της συμμετοχής (ακόμη και αν αυτή η έκφραση πραγματοποιείται με μυστική ψηφοφορία). Οι υποστηρικτές της συμμετοχικής δημοκρατίας θα μπορούσαν επίσης να ταχθούν υπέρ των εγχειριδίων των ψηφοφόρων, όπως οι Προοδευτικοί ή ίσως υπέρ της νέας τεχνολογίας για την ενημέρωση των ψηφοφόρων⁶⁴. Ωστόσο, η πρωταρχική προτεραιότητα συνίσταται στο ότι οι πολίτες οφείλουν να συμμετέχουν, είτε ενημερώνονται είτε όχι, είτε συζητούν τα ζητήματα⁶⁵. Μέρος του προβλήματος της συγκεκριμένης θέσης είναι ότι ενίοτε υποστηρίζεται βάσει μιας ιδέας

λήψης αποφάσεων μικρής κλίμακας, όπως η δημοτική συνέλευση της Νέας Αγγλίας, στην οποία η συζήτηση διευκολύνεται, αλλά στη συνέχεια η εν λόγω θέση τίθεται σε εφαρμογή στο κοινωνικό πλαίσιο της μαζικής δημοκρατίας - για παράδειγμα, η μέθοδος των εκλογικών προτάσεων της Καλιφόρνια, όπου εφαρμόζονται δημοψηφισματικές διαδικασίες στις οποίες συμμετέχουν εκατομμύρια ψηφοφόροι για την τροποποίηση των νόμων ή του συντάγματος.

Μια τέταρτη θέση, την οποία ονομάζω “Έμμεση δημοκρατία”, επιχειρεί να συνδυάσει τη διαβούλευση εκ μέρους του ίδιου του λαού με την ισότιμη εξέταση των απόψεων που αναδεικνύονται. Μια μέθοδος για την υλοποίηση αυτής της διττής φιλοδοξίας αποτελεί ο διαβουλευτικός μικρόκοσμος που επιλέγεται με κλήρωση. Όπως θα δούμε, πρόκειται για ένα πρότυπο του οποίου η βασική ιδέα ανάγεται στην αρχαία Αθήνα αναφορικά με θεσμούς όπως το Συμβούλιο των 500, τους νομοθέτες (νομοθετικές επιτροπές), τη Γραφή παρανόμων και το σώμα ενόρκων πολιτών. Σύγχρονες περιπτώσεις κάποιας παρόμοιας ιδέας περιλαμβάνουν τις συνελεύσεις των πολιτών στη Βρετανική Κολομβία και το Οντάριο και τη διαβουλευτική δημοσκόπηση. Μια δεύτερη πιθανή μέθοδος για την εφαρμογή της διαβουλευτικής δημοκρατίας εκ μέρους του ίδιου του λαού θα περιελάμβανε έναν διευρυμένο θεσμό μαζικής διαβούλευσης υπό ευνοϊκές προϋποθέσεις. Θα επανέλθουμε σε αυτό το ενδεχόμενο στο μέρος IV.

Η έμμεση δημοκρατία εκ μέρους του ίδιου του λαού συχνά επικαλείται αλλά σπάνια εφαρμόζεται. Εντούτοις, ενδέχεται να υπάρξουν ασυνήθιστα έντονες περίοδοι που ισοδυναμούν με μια “συνταγματική συγκυρία”, όταν ο λαός καθώς και οι πολιτικές ελίτ συμμετέχουν ενεργά στην εξέταση αντιμαχόμενων επιχειρημάτων σχετικά με το τί θα ισοδυναμεί με συνταγματικές αλλαγές. Ειδικότερα, ο Bruce Ackerman υποστηρίζει ότι η ίδρυση της Αμερικής, η ανασυγκρότηση και η Νέα Συμφωνία καθώς και το κίνημα δικαιωμάτων των πολιτών, πιο πρόσφατα, αποτέλεσαν ασυνήθιστες περιόδους στην αμερικανική ιστορία. Κατά τις περιόδους αυτές υπήρξε πραγματικά μια ευρεία και ουσιώδης εθνική αντιπαράθεση που σφυρηλάτησε αναθεωρήσεις στην αυτοκατανόηση του συντάγματος.⁶⁶ Σύμφωνα με τον ίδιο, εκτός τέτοιων ασυνήθιστων περιόδων υπάρχει μόνο “συνήθης πολιτική”, που συνδυάζει ένα σχετικά πιο αμέτοχο ακροατήριο με τον ανταγωνισμό των ελίτ. Εντός του πλαισίου της “συνήθους πολιτικής” δεν υφίσταται μεγάλο περιθώριο για μαζική διαβούλευση.

Τέλος, ας κάνουμε μια αναφορά στη γενικότερη έννοια “πολιτική”. Το επιχείρημα μας θα είναι ότι η πολιτική μπορεί να αναζωογονηθεί μέσω της διαβούλευσης του κόσμου. Μπορούμε να θεωρήσουμε την “πολιτική” ως την άσκηση εξουσίας για την επίλυση δημοσίων ζητημάτων.

Η εξουσία μπορεί να είναι θεσμοθετημένη μέσω κάποιας διαδικασίας λήψης αποφάσεων ή μπορεί να είναι άτυπη μέσω της άσκησης πειθούς. Μόνον ορισμένες πολιτικές θεωρούνται δημοκρατικές. Θα περιορίσουμε την συζήτηση μας για τη δημοκρατία στις τέσσερις μορφές που εξετάζονται στο παρόν κείμενο. Κάθε μία από αυτές τις τέσσερις μορφές δημοκρατικής πρακτικής ενδέχεται να θεωρηθεί άσκηση δημοκρατικής πολιτικής. Όπως θα διαπιστώσουμε στη συζήτηση μας με αντικείμενο την απολυταρχική διαβούλευση, ακόμη και μη δημοκρατικές μορφές πολιτικής είναι ικανές να αναζωογονηθούν από τη διαβούλευση των πολιτών. Ωστόσο, στο παρόν βιβλίο η κύρια εστίαση του ενδιαφέροντος μας θα αφορά την δημοκρατική πολιτική και τις προοπτικές της με σκοπό τη χρήση της διαβούλευσης από τους ίδιους τους πολίτες. Η σύνδεση της πολιτικής με τη δημόσια διαβούλευση μπορεί να ενισχύσει τη νομιμότητα και να οδηγήσει στη βελτίωση της διακυβέρνησης, παρέχοντας μια δίοδο επίδρασης των μελετώμενων κρίσεων του λαού σχετικά με το τι πρέπει να συμβεί. Η σύνδεση αυτή επιτρέπει στον λαό να αναλάβει την κυριότητα των κανόνων με τους οποίους πρέπει να ζήσει και, ως εκ τούτου, να επιτύχει μια μορφή συλλογικής αυτοκυριαρχίας. Αυτή αποτελεί την ιδανική λύση. Πρακτικά, θα αναμετρηθούμε με πολλές δυσκολίες.

8. Έπρεπε να κάνουμε κάποια ενδελεχή εξέταση, για να αποσαφηνίσουμε την πολιτική θεωρία της διαβούλευσης της ελίτ. Δύο αιώνες κομματικού ανταγωνισμού έχουν συσκοτίσει τον αρχικό συλλογισμό του Μάντισον αναφορικά με θεσμούς όπως η Γερουσία και το Συμβούλιο Εκλεκτόρων - θεσμοί που σήμερα λειτουργούν σύμφωνα με διαφορετικό συλλογισμό. Ο καθορισμένος από τον Μάντισον τρόπος ελέγχου του συστήματος (μέσω διάφορων "φίλτρων") έχει αντικατασταθεί πλέον από τον κομματικό ανταγωνισμό.

Τώρα στρεφόμαστε στην τέταρτη από τις δημοκρατικές μας προσεγγίσεις: τη έμμεση δημοκρατία από τον ίδιο τον λαό. Χρειάζεται να κάνουμε μια ακόμη πιο μακρινή αναδρομή. Η έμμεση δημοκρατία συνιστά μια εξαιρετικά δημοφιλή έννοια στις μέρες μας, αλλά οι πρακτικές απαιτήσεις της είναι συχνά ανεπαρκείς.¹⁶⁹ Για να αποκτήσουμε μια εικόνα του τρόπου με τον οποίο θα μπορούσε να λειτουργήσει ως μέρος ενός εν εξελίξει πολιτικού συστήματος, πρέπει να ανατρέξουμε όχι περισσότερο από δύο αιώνες πριν αλλά παραπάνω από δύο χιλιετίες.

Η «πρώτη δημοκρατία» στην αρχαία Αθήνα απεικονίζεται συχνά κυρίως με όρους της Συνέλευσης, όπου ο λαός λάμβανε τις επίσημες αποφάσεις.¹⁷⁰ Ενώπιον της Ακρόπολης, σε έναν λόφο που ονομαζόταν Πνύκα, μπορούσαν να χωρέσουν περίπου 6.000 πολίτες, να εξετάσουν νομοσχέδια και να ψηφίσουν γι αυτά μέσω της ψήφου δια ανατάσεως της χειρός. Ωστόσο, οι πολίτες της Αθήνας, κατά τις περιόδους της δημοκρατίας, κυμαίνονταν μεταξύ 30.000 και 60.000 ανδρών. Οι γυναίκες,

οι δούλοι και οι μέτοικοι (νόμιμοι διαμένοντες ξένοι όπως ο Αριστοτέλης) δεν μπορούσαν να ψηφίσουν. Ως εκ τούτου, το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και μάλιστα το μεγαλύτερο μέρος των πολιτών - το έχον δικαίωμα ψήφου, δεν μπορούσε να ψηφίσει σε οποιαδήποτε συνεδρίαση της Συνέλευσης. Εντούτοις, αυτή η πρώτη δημοκρατία έθεσε ένα παράδειγμα άμεσης διακυβέρνησης που αναδύθηκε ανά τους αιώνες.

Η εικόνα της Αθήνας ως άμεσης δημοκρατίας είναι αυτή που θεωρούσαν γνωστή οι Αμερικανοί θεμελιωτές. Πράγματι, ήταν οι κίνδυνοι ενός τέτοιου συστήματος που συνέβαλαν στο να εμπνευστούν τις ιδέες τους για την έμμεση διαδικασία επιλογής. Ο Μάντισον περιέγραψε τους κινδύνους της άμεσης δημοκρατίας για να οικοδομήσει το θέμα της δημιουργίας θεσμών όπως η Γερουσία για τον έλεγχο των κακοηθειών της φατριάς:

[ΜΙΑ] καθαρή δημοκρατία, με την οποία εννοώ μια κοινωνία που αποτελείται από έναν μικρό αριθμό πολιτών, οι οποίοι συγκεντρώνουν και διαχειρίζονται την διακυβέρνηση αυτοπροσώπως, δεν δύναται να θεραπεύσει τις κακοήθειες της φατριάς. Ένα κοινό πάθος ή συμφέρον θα γίνει, σχεδόν σε κάθε περίπτωση, αισθητό από την πλειοψηφία του συνόλου... δεν υπάρχει τίποτα που να ελέγχει τα κίνητρα για τη θυσία ενός ασθενέστερου κόμματος ή ενός απεχθούς ατόμου.¹⁷¹

Ωστόσο, μετά τις καταστροφές του Πελοποννησιακού πολέμου με τη Σπάρτη, οι Αθηναίοι έχασαν για λίγο τη δημοκρατία τους. Όταν κατάφεραν να την αποκαταστήσουν (το 402-401 π.Χ.), ανέπτυξαν μια σειρά από μεταρρυθμίσεις που έδιναν έμφαση σε αυτό που ονομάζουμε έμμεση δημοκρατία. Ορισμένοι από αυτούς τους θεσμούς είχαν παλαιότερη προέλευση, αλλά με συστηματικό τρόπο συγκεντρώθηκαν σε συνδυασμό με τις μεταρρυθμίσεις. Πρόκειται για την ανασχεδιασμένη αθηναϊκή δημοκρατία του τετάρτου αιώνα που επιθυμούμε να εξετάσουμε με σκοπό να αποκτήσουμε μια εικόνα της θεσμοθετημένης διαβουλευτικής δημοκρατίας.

Ο Hansen αναγνωρίζει ένα σαφές κίνητρο για τον επανασχεδιασμό: «η κλίση των μεταρρυθμίσεων είναι ξεκάθαρη: οι Αθηναίοι ήθελαν να αποτρέψουν μια επιστροφή στις πολιτικές κρίσεις και τις στρατιωτικές καταστροφές του Πελοποννησιακού Πολέμου.»¹⁷² Οι ρήτορες μπορούσαν να ωθήσουν την Συνέλευση σε βεβιασμένες ή απερίσκεπτες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων των καταστροφικών πολέμων. Οι Αθηναίοι είχαν μάθει ότι «ένας επιδέξιος δημαγωγός είχε την ικανότητα να στρέψει τους πολίτες υπέρ του σχεδίου του, ανεξάρτητα από το εάν αυτό έτεινε πραγματικά προς το συμφέρον τους.»¹⁷³

Στο νέο σύστημα, ένα διάταγμα που ψηφίστηκε από την Συνέλευση, δεν θα μπορούσε να γίνει νόμος εκτός αν εγκριθεί από τους νομοθέτες, ένα τυχαία επιλεγμένο δείγμα πολιτών που θα συσκεπτόταν επί μία ημέρα, ακούγοντας τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της πρότασης. Μόνο εάν η πρόταση αποσπούσε την υποστήριξη της πλειοψηφίας από αυτό το σώμα, θα μπορούσε να συστήσει νόμο. Ο Harrison υποδηλώνει ότι είχαν «επινοήσει σκοπίμως ένα απόλυτα δημοκρατικό φρένο για να επιβραδύνουν τη μηχανή». Σχεδιάστηκε για να διατηρήσει «την αποκατεστημένη τάξη έναντι των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων των αιφνιδιαστικών ψηφοφοριών στην εκκλησία» (Συνέλευση).¹⁷⁴ «Ένα απόλυτα δημοκρατικό φρένο» υποδηλώνει ότι αντί να περιορίσουν τη δημοκρατία τους, είχαν εισαγάγει ένα άλλο είδος δημοκρατικού θεσμού, έναν θεσμό που ήταν επίσης δημοκρατικός αλλά με διαφορετικό τρόπο.

Το σύστημα διέθετε τώρα διαβουλευτικούς μικρόκοσμους που επιλέγονταν με κλήρο πριν από τη Συνέλευση, κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης και μετά τη Συνέλευση. Πριν από τη Συνέλευση, μόνο οι προτάσεις που εγκρίνονταν από το τυχαία επιλεγμένο Συμβούλιο των 500 μπορούσαν να εξεταστούν στη Συνέλευση. Κατά τη διάρκεια της Συνέλευσης, οι ρήτορες έπρεπε να λάβουν υπόψη ότι υπόκεινται σε ένα ειδικό δικαστήριο, στη Γραφή παρανόμων που μπορούσε να ασκήσει δίωξη για μια παράνομη ή απερίσκεπτη πρόταση που διατυπώθηκε στη Συνέλευση. Η δικαιοδοσία αυτού του ειδικού δικαστηρίου, το οποίο απαρτιζόταν από 500 ή περισσότερα τυχαία επιλεγμένα μέλη, ήταν ευρεία (και μερικές φορές καταχρηστική).¹⁷⁵ Όμως, η πρόθεση ήταν σαφώς να δοθούν κίνητρα κατά των ανεύθυνων δημαγωγών που έστρεφαν την Συνέλευση κατά το δοκούν. Μετά τη Συνέλευση, υπήρχε πλέον σαφής διάκριση μεταξύ των απλών διαταγμάτων, τα οποία η Συνέλευση μπορούσε να εγκρίνει, και νόμων που έπρεπε να εγκριθούν από τους νομοθέτες.¹⁷⁶

Αυτό προέβλεπε μια πολυβάθμια διαδικασία πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τις συνεδριάσεις της Συνέλευσης, έτσι ώστε άμεση δημοκρατία να συγχωνεύεται με διαβουλευτικούς θεσμούς που εκπροσωπούσαν το σύνολο του λαού μέσω τυχαίας δειγματοληψίας.

Όπως συμπέρανε ο George Grote, περίφημος ιστορικός της αρχαίας Ελλάδας από την βικτωριανή εποχή, «δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι Νομοθέτες παρείχαν πολύ μεγαλύτερη ασφάλεια από τη δημόσια συνέλευση για μια σωστή απόφαση». Το αναθεωρημένο σύστημα «εμπεριείχε την θέσπιση, ακύρωση ή τροποποίηση των νομικών (νόμων) με μια περίτεχνη διαδικασία στην οποία οι Νομοθέται διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο.»¹⁷⁷

Οι μεταρρυθμίσεις σχεδιάστηκαν με σκοπό να «αντισταθμίσουν» τη Συνέλευση με ομάδες διαβούλευσης που επιλέγονται τυχαία και οι οποίες θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν πιο υπεύθυνες αποφάσεις. Τα δείγματα δεν ήταν ακριβώς αυτό που οι σύγχρονοι ειδικοί θα αποκαλούσαν τυχαία δείγματα, αλλά φαίνεται ότι θεωρούνταν αυτά καθαυτά.¹⁷⁸ Οι πολίτες έπρεπε να τοποθετήσουν τους

εαυτούς τους στον κατάλογο από τον οποίο θα επιλεγόταν το τυχαίο δείγμα. Ωστόσο, η αίσθηση του δημοσίου καθήκοντος ήταν ευρέως διαδεδομένη μεταξύ αυτών που βρίσκονταν στην προνομιούχο θέση των ανδρών πολιτών, γεγονός που πιθανώς παρακινούσε την συμμετοχή. Η συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της αθηναϊκής αυτοδιοίκησης ήταν αναπάντεχη.¹⁷⁹ Και η διαδικασία της δειγματοληψίας λαμβανόταν σοβαρά υπόψη. Στην αρχή, η μέθοδος ήταν να τραβήξουν φασόλια από ένα δοχείο.¹⁸⁰ Οι Αθηναίοι όμως, τελειοποίησαν τη διαδικασία με έναν μηχανισμό κατανομής, το κλεροτέριον, το οποίο απέδιδε τυχαία δείγματα όσων έβαζαν τον εαυτό τους στην λίστα. Η δειγματοληψία πραγματοποιούνταν σε δημόσιες τελετές. Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι η τυχαία δειγματοληψία αποτελούσε ενσάρκωση της ισότητας. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι αποτελούσε εχέγγυο κατά της διαφθοράς και μέθοδο επίλυσης διαφορών. Και οι δύο συλλογισμοί έχουν σημασία για τους δικούς μας σκοπούς.

Δεν υπήρχαν όροι ιδιοκτησίας για τη θητεία στη Συνέλευση ή στα δικαστήρια και στα διάφορα τυχαία επιλεγμένα θεσμικά όργανα. Υπήρχε, ωστόσο, μια ηλικιακή προϋπόθεση τουλάχιστον τριάντα ετών για την Βουλή των 500 και τους νομοθέται. Ορισμένοι θεώρησαν ότι επρόκειτο για μια προσπάθεια να διασφαλιστεί μια πιο σώφρων κρίση στα εν λόγω θεσμικά όργανα. Παρόλα αυτά, γενικά, η όλη διαδικασία, στο πλαίσιο των περιορισμών που ίσχυαν όσον αφορά το ποιος θεωρούνταν πολίτης, υπήρξε αξιοσημείωτα δημοκρατική.

Εξετάζοντας το σύστημα στο σύνολο του, υπήρχε επίσης ένα ακόμη σημείο-κλειδί: η εναλλαγή. Οι ευκαιρίες για να επιλεγεί κανείς τυχαία και οι συνεδριάσεις της Συνέλευσης ήταν τόσες πολλές, που οι πολίτες μπορούσαν εναλλάξ «να κυβερνούν και να κυβερνώνται διαδοχικά», όπως σημειώνει ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά.¹⁸¹ Ο Hansen εκτιμά ότι «περίπου κάθε τρίτος πολίτης υπηρέτησε τουλάχιστον μια φορά ως μέλος της Βουλής των 500» και τα τρία τέταρτα όλων των μελών όφειλαν να υπηρετήσουν ως εναλλασσόμενος επικεφαλής της κυβέρνησης για μια μέρα. «Ο απλός υπολογισμός οδηγεί σε αυτό το εντυπωσιακό αποτέλεσμα: Κάθε τέταρτος ενήλικος άνδρας Αθηναίος πολίτης θα μπορούσε να πει: 'Υπήρξα για 24 ώρες Πρόεδρος της Αθήνας'».¹⁸²

Η Αθήνα του τετάρτου αιώνα δεν βασιζόταν αποκλειστικά στη έμμεση δημοκρατία, όπως ούτε και η Αθήνα του πέμπτου αιώνα, πριν από αυτή, βασιζόταν αποκλειστικά στην άμεση δημοκρατία. Ο μεταρρυθμισμένος σχεδιασμός συνιστούσε σαφώς ένα μικτό σύστημα, αν και με ένα ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο άμεσης δημοκρατίας. Ωστόσο, αυτό το σύστημα παρέχει την πρώτη εγκεκριμένη εικόνα της διαβούλευσης που έχει σημαντικό ρόλο στον έλεγχο των νόμων από το λαό. Ο λαός συσκέφθηκε, είχε αντίκρισμα, έκανε επιλογές. Το αθηναϊκό σύστημα έχει απορριφθεί κατά κόρον, όπως και η δημοκρατία της σύγχρονης δημοτικής συνέλευσης, ως κατάλληλο στοιχείο

μόνο για μικρές πολιτικές κοινότητες. Ο εν λόγω περιορισμός όμως, τίθεται με μεγαλύτερη σαφήνεια από τη Συνέλευση. Οι πολίτες που μπορούν να συγκεντρωθούν σε μια δια ζώσης συνεδρίαση είναι τόσοι πολλοί χιλιάδες. Παρόλα αυτά, τα διαβουλευτικά στοιχεία της αθηναϊκής δημοκρατίας δεν αντιμετωπίζουν τον ίδιο περιορισμό. Τα τυχαία δείγματα που διαβουλευόνταν θα μπορούσαν, θεωρητικά, να επεκταθούν σε πολύ μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες. Ενδεχομένως να φαίνεται αντιφατικό αλλά πλέον γνωρίζουμε μέσω της σύγχρονης στατιστικής, ότι δεν είναι απαραίτητο να υπάρχει μεγαλύτερο δείγμα για να αντιπροσωπεύσει κανείς αξιόπιστα ένα μεγαλύτερο πληθυσμό. Η στατιστική ακρίβεια με την οποία ένα τυχαίο δείγμα δύναται να αντιπροσωπεύσει έναν πληθυσμό ποικίλλει, κυρίως ως προς το μέγεθος του δείγματος και όχι ως προς το μέγεθος του πληθυσμού. Ως εκ τούτου, αυτοί οι διαβουλευτικοί μικρόκοσμοι μπορούν να εφαρμοστούν αξιόπιστα σε πολύ μεγαλύτερους πληθυσμούς από τον αθηναϊκό δήμο. Η παράμετρος της εναλλαγής είναι επίσης, κατ'αρχήν, αναπαραγωγίμη, αλλά θα απαιτούνταν ένας σχεδιασμός που θα προσέφερε πολλές ευκαιρίες σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. Θα μπορούσε κανείς να φανταστεί τοπικές, πολιτειακές και εθνικές διαβουλεύσεις που λαμβάνουν χώρα συχνά ως δεδομένα στην κυβέρνηση αναφορικά με διάφορα είδη θεμάτων. Θα επανέλθουμε σε τέτοια ερωτήματα στο Μέρος IV, αλλά θα εξετάσουμε πρώτα τις σύγχρονες εφαρμογές μιας ουσιαστικά αθηναϊκής ιδέας στο Μέρος III.

Οι περιπτώσεις του μέρους III προέρχονται από προηγούμενες μελέτες. Παρουσιάζουν λεπτομέρειες (και τα Παραρτήματα του βιβλίου παρέχουν περισσότερες λεπτομέρειες) σχετικά με τους επιδιωκόμενους στόχους των διαφόρων δυναμικών συστημάτων αγορών, τα επιμέρους προβλήματα τους και τα διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από την κάθε μία περίπτωση. Αναπόφευκτα, υπάρχει κάποια επαναληπτική παρουσίαση των συμπερασμάτων, καθώς οι περιπτώσεις είναι ως επί το πλείστον σύμφωνες μεταξύ τους. Εντούτοις, αυτό το Μέρος, δίνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να εμβαθύνει σε κάθε περίπτωση προκειμένου να κατανοήσει τις ευρείες δυνατότητες των δυναμικών συστημάτων αγορών σε πραγματικές εφαρμογές.

III.Ανάλυση κειμένου

1. Ανάλυση πρωτότυπου κειμένου

Το απόσπασμα από το βιβλίο «Democracy when the people are thinking: revitalizing our politics through public deliberation» του James S. Fishkin μας εισάγει σε μια βαθιά ανάλυση των διάφορων μορφών δημοκρατίας, εστιάζοντας στις θεμελιώδεις αρχές που τις χαρακτηρίζουν και στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι αρχές συνδυάζονται για να διαμορφώσουν διαφορετικές δημοκρατικές πρακτικές. Ο Fishkin ξεκινά τονίζοντας ότι, παρά την πληθώρα των εννοιών της δημοκρατίας, αυτές καταλήγουν σε λίγες βασικές δημοκρατικές αρχές: την πολιτική ισότητα, τη συμμετοχή, τη διαβούλευση και την αποφυγή της τυραννίας της πλειοψηφίας (μη-τυραννία). Αυτές οι αρχές αποτελούν τον πυρήνα της δημοκρατικής θεωρίας και οι διάφορες δημοκρατικές πρακτικές μπορούν να κατανοηθούν μέσω της αποδοχής ή της απόρριψης αυτών των αρχών.

Η πολιτική ισότητα αναφέρεται στην ίση εκτίμηση των απόψεων όλων των πολιτών, όπως θα υπολογίζονταν σε ένα σύστημα ψηφοφορίας. Ένα παράδειγμα που αναφέρεται είναι η ανισότητα στην εκλογική δύναμη μεταξύ των ψηφοφόρων διαφορετικών πολιτειών στις ΗΠΑ, όπως το Rhode Island και η Νέα Υόρκη. Αυτή η ανισότητα δείχνει την πρόκληση της επίτευξης πραγματικής πολιτικής ισότητας σε πρακτικά συστήματα. Η συμμετοχή περιλαμβάνει τις δράσεις των πολιτών που αποσκοπούν στην επηρεασία της πολιτικής ή των πολιτικών αποφάσεων. Είναι μια ουσιαστική διάσταση της δημοκρατίας, καθώς επιτρέπει στους πολίτες να εμπλέκονται ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής. Η διαβούλευση αφορά την αξιολόγηση των λόγων υπό καλές συνθήκες σε κοινές συζητήσεις για το τι πρέπει να γίνει. Περιλαμβάνει την πρόσβαση σε αξιόπιστες πληροφορίες και ισορροπημένες συζητήσεις, όπου οι συμμετέχοντες είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν με καλή πίστη. Η μη-τυραννία σημαίνει την αποφυγή πολιτικών που θα επέβαλαν σοβαρές στερήσεις όταν θα μπορούσε να είχε επιλεγεί μια εναλλακτική πολιτική χωρίς τέτοιες στερήσεις. Αυτή η αρχή είναι κρίσιμη για την αποφυγή των πιο εξωφρενικών πολιτικών επιλογών και για την προστασία των μειονοτήτων.

Ο Fishkin προτείνει τέσσερις κύριες μορφές δημοκρατίας, καθεμία από τις οποίες βασίζεται σε δύο από τις παραπάνω αρχές. Η Ανταγωνιστική Δημοκρατία είναι η μορφή δημοκρατίας που επικεντρώνεται στον εκλογικό ανταγωνισμό, όπως προτάθηκε από τον Joseph Schumpeter. Ο ανταγωνιστικός αγώνας για την ψήφο του λαού είναι η κύρια διάσταση, με έμφαση στην προστασία κατά της τυραννίας της πλειοψηφίας μέσω συνταγματικών εγγυήσεων. Ακολούθως, η Δημοκρατία της Ελίτ προωθεί την ιδέα του φιλτραρίσματος των απόψεων μέσω μικρών, εκλεκτών σωμάτων,

όπως η Γερουσία στις ΗΠΑ. Η συμμετοχή των μαζών θεωρείται επικίνδυνη, καθώς μπορεί να προκαλέσει φατρίες και αστάθεια. Στην Συμμετοχική Δημοκρατία δίνεται έμφαση στη μαζική συμμετοχή των πολιτών και στην ισότητα στην εκτίμηση των απόψεών τους. Παρόλο που η ενημέρωση και η συζήτηση είναι επιθυμητές, η ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών είναι ο κύριος στόχος. Τέλος, η Έμμεση Δημοκρατία συνδυάζει τη διαβούλευση από τους ίδιους τους πολίτες με την ίση εκτίμηση των απόψεών τους. Αυτό το μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί μέσω τυχαία επιλεγμένων επιτροπών πολιτών που διαβουλεύονται και λαμβάνουν αποφάσεις. Ο Fishkin αναφέρεται στην αρχαία Αθήνα ως το πρώτο παράδειγμα δημοκρατίας που συνδύασε την άμεση δημοκρατία με διαβουλευτικά στοιχεία, όπως οι τυχαία επιλεγμένες επιτροπές πολιτών που αξιολογούσαν προτάσεις νόμων. Καταλήγει ότι η δημοκρατία μπορεί να αναζωογονηθεί μέσω της διαβούλευσης από το κοινό, αυξάνοντας τη νομιμότητα και βελτιώνοντας τη διακυβέρνηση με τη διαδρομή προς τις επιπτώσεις για τις καλοσκεφτισμένες κρίσεις του κοινού για το τι πρέπει να γίνει, επιτρέποντας στο κοινό να αναλάβει την ιδιοκτησία των πολιτικών που πρέπει να ζήσει και συνεπώς να επιτύχει μια μορφή συλλογικής αυτοδιοίκησης. Ο Fishkin μας καλεί να ξανασκεφτούμε τις δημοκρατικές πρακτικές μας και να εξετάσουμε πώς η διαβούλευση και η συμμετοχή μπορούν να ενισχύσουν τη δημοκρατία, κάνοντάς την πιο ουσιαστική και αντιπροσωπευτική των αναγκών και των επιθυμιών των πολιτών.

2. Ανάλυση μεταφραστικής εντολής

Η μεταφραστική εντολή του αποσπάσματος αυτού είναι να αναλύσει και να ερμηνεύσει τις διάφορες μορφές δημοκρατίας μέσα από τις βασικές αρχές τους. Το κείμενο εξετάζει πώς αυτές οι αρχές συνδυάζονται για να διαμορφώσουν τις τέσσερις συγκεκριμένες μορφές δημοκρατικής πρακτικής, που προαναφέρθηκαν παραπάνω. Μέσα από αυτή την ανάλυση, το κείμενο προσπαθεί να φωτίσει πώς οι διάφορες μορφές δημοκρατίας μπορούν να συνεργάζονται για να δημιουργήσουν ένα ικανοποιητικό σύστημα διακυβέρνησης από τον λαό. Επιπλέον, προσεγγίζει ιστορικά παραδείγματα, όπως η αρχαία Αθήνα ενώ ταυτόχρονα το κείμενο μας ταξιδεύει πίσω στον χρόνο, εξετάζοντας πώς οι Αθηναίοι προσπαθούσαν να αντιμετωπίσουν τις κρίσεις και τις στρατιωτικές καταστροφές μέσω της διαβούλευσης και της δημοκρατικής συμμετοχής, και πώς αυτά τα μαθήματα μπορούν να εφαρμοστούν στη σύγχρονη πολιτική σκηνή για την ενίσχυση της νομιμοποίησης και της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης. Με αυτήν την προσέγγιση, το κείμενο επιχειρεί να μας κάνει να σκεφτούμε πώς μπορούμε να αναζωογονήσουμε τη δημοκρατία σήμερα, χρησιμοποιώντας τις αρχές και τις μεθόδους που εφάρμοσαν οι αρχαίοι Αθηναίοι, καθώς και πώς αυτές οι ιδέες μπορούν να επεκταθούν σε μεγαλύτερες και πιο σύνθετες κοινωνίες.

Β' ΜΕΡΟΣ

IV. Σχόλια και παρατηρήσεις

1. Ορολογία

Ο James S. Fishkin χρησιμοποιεί προσεκτικά επιλεγμένη ορολογία για να αναλύσει τις διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις και τις προκλήσεις της δημοκρατίας. Ενδεικτικά, θα παραθέσουμε ορισμένα σημεία που εγείρουν μεταφραστικού ενδιαφέροντος.

Η φράση "δημοκρατικές αρχές" (Democratic principles) αναφέρεται στις θεμελιώδεις ιδέες ή αξίες που καθορίζουν τον τρόπο λειτουργίας μιας δημοκρατίας. Αυτές οι αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές για τη δημοκρατική πρακτική και είναι βασικές για την κατανόηση των διαφορετικών μορφών δημοκρατίας που αναλύονται στο κείμενο. Οι "μορφές δημοκρατίας" (Forms of democracy) αναφέρονται στους διάφορους τρόπους με τους οποίους μπορεί να υλοποιηθεί η δημοκρατία, και στο κείμενο εξετάζονται τέσσερις συγκεκριμένες μορφές, υποδηλώνοντας την ποικιλομορφία και την πολυπλοκότητα της δημοκρατικής πρακτικής. Η "πολιτική ισότητα" (Political equality) υποδηλώνει την ισότιμη συνεκτίμηση των απόψεων όλων των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Είναι μια θεμελιώδης αρχή της δημοκρατίας που αφορά την ισότητα των πολιτών σε εκλογικά δικαιώματα και επιρροή. Η "συμμετοχή" (Participation) αναφέρεται στις ενέργειες από τους πολίτες που αποσκοπούν να επηρεάσουν τις πολιτικές αποφάσεις ή τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Αυτή η έννοια είναι κεντρική στη δημοκρατική θεωρία, υποδηλώνοντας την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στη δημοκρατική διαδικασία. Η "διαβούλευση" (Deliberation) είναι η διαδικασία κοινής συζήτησης και στάθμισης των λόγων υπό ευνοϊκές συνθήκες, για τη λήψη συλλογικών αποφάσεων. Η έννοια της διαβούλευσης τονίζει τη σημασία της ενημερωμένης και αμερόληπτης συζήτησης για την επίτευξη ορθών δημοκρατικών αποφάσεων. Η "αποφυγή τυραννίας" (Non-tyranny) αναφέρεται στην αποφυγή πολιτικών που επιβάλλουν σοβαρές ζημιές σε ορισμένους πολίτες όταν υπάρχουν εναλλακτικές που δεν προκαλούν τέτοιες ζημιές. Αυτή η αρχή είναι κρίσιμη για την προστασία των δικαιωμάτων των μειονοτήτων και την αποφυγή της τυραννίας της πλειοψηφίας. Η "ανταγωνιστική δημοκρατία" (Competitive democracy) είναι η δημοκρατία που βασίζεται στον εκλογικό ανταγωνισμό μεταξύ υποψηφίων ή κομμάτων. Αυτή η μορφή δημοκρατίας δίνει έμφαση στην εκλογική διαδικασία ως τον βασικό μηχανισμό για τη διασφάλιση της πολιτικής ισότητας και της δημοκρατικής νομιμότητας. Η "τυραννία της πλειοψηφίας" (Tyranny of the majority) αναφέρεται στην κατάσταση όπου η πλειοψηφία επιβάλλει τη θέλησή της κατά τρόπο που βλάπτει τα δικαιώματα ή τα συμφέροντα της μειοψηφίας. Αυτή η έννοια αφορά ένα σημαντικό ζήτημα στη δημοκρατική θεωρία, τονίζοντας την ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων όλων των πολιτών.

Η λεπτομερής ανάλυση και η σύνδεση των εννοιών παρέχουν μια σαφή κατανόηση των θεμελιωδών αρχών και των διαφορετικών μορφών της δημοκρατικής πρακτικής.

2. Λεξιλόγιο

Το λεξιλόγιο είναι καθοριστικός παράγοντας για την απόδοση του νοήματος και του ύφους του αρχικού κειμένου στη μεταφρασμένη του μορφή. Μέσω της λεπτομερούς εξέτασης των επιλεγμένων λέξεων και φράσεων, θα αποδείξουμε πώς η επιλογή λεξιλογίου επηρεάζει την αντίληψη και κατανόηση του κειμένου από τον αναγνώστη.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί λέξεις όπως «εξουσία», «θεσμοθετημένη» και «άτυπη», τονίζοντας τη διαφορά μεταξύ τυπικών και άτυπων μορφών εξουσίας. Το λεξιλόγιο υπογραμμίζει τη διάκριση ανάμεσα στη θεσμική εξουσία και στην εξουσία που ασκείται μέσω πειθούς. Μετέπειτα, ο όρος «δημοκρατία» αναφέρεται σε πολλαπλές μορφές, προβάλλοντας την πολυπλοκότητα και τη διαφορετικότητα της έννοιας. Οι «τέσσερις μορφές δημοκρατικής πρακτικής» και η «απολυταρχική διαβούλευση» αναδεικνύουν την ποικιλομορφία των δημοκρατικών συστημάτων. Η λέξη «διαβούλευση» είναι κεντρική στο κείμενο και επαναλαμβάνεται πολλές φορές, αποκαλύπτοντας τη σημασία της στη δημοκρατική πρακτική. Η «δημόσια διαβούλευση» και οι «διαβουλευτικοί θεσμοί» τονίζονται ως εργαλεία ενίσχυσης της νομιμότητας και βελτίωσης της διακυβέρνησης. Αξιοσημείωτο χαρακτηρίζεται και το γεγονός ότι το απόσπασμα κάνει εκτενείς αναφορές στην «πρώτη δημοκρατία» της αρχαίας Αθήνας και στους θεσμούς της, όπως η «Συνέλευση» και το «Συμβούλιο των 500». Οι όροι αυτοί προσδίδουν ιστορικό βάθος στην ανάλυση του συγγραφέα. Λέξεις όπως «πολιτική θεωρία», «δημοκρατική πολιτική», «συλλογική αυτοκυριαρχία» και «εναλλαγή» διατυπώνουν τις βασικές αρχές και τις πρακτικές της δημοκρατίας. Αυτές οι έννοιες είναι κεντρικές για την κατανόηση της φιλοσοφίας πίσω από τη δημοκρατική διακυβέρνηση. Επίσης, ο συγγραφέας κάνει αναφορά στις «σύγχρονες εφαρμογές» της διαβουλευτικής δημοκρατίας, συνδέοντας τις αρχαίες πρακτικές με τις σημερινές προκλήσεις και τις λύσεις που προσφέρονται μέσω της διαβούλευσης. Τέλος, χρησιμοποιούνται στατιστικοί όροι όπως «τυχαία δειγματοληψία», «μικρόκοσμοι» και «στατιστική ακρίβεια», προβάλλοντας τη σημασία της στατιστικής στην αναπαράσταση του λαού και τη διασφάλιση της δημοκρατικής διαδικασίας. Σε γενικά πλαίσια, το λεξιλόγιο του Fishkin είναι πλούσιο και ποικίλο, αντικατοπτρίζοντας την πολυπλοκότητα και τη βάθος της δημοκρατικής διαβούλευσης. Μέσω της χρήσης ιστορικών και σύγχρονων όρων, ο συγγραφέας καταφέρνει να προσδώσει κύρος και σαφήνεια στις ιδέες του, καθιστώντας το έργο του σημαντικό για την κατανόηση της δημοκρατίας και της διαβούλευσης ως κεντρικά στοιχεία της πολιτικής ζωής. Στην επιλογή μου να διατηρήσω τα κύρια ονόματα που

εμφανίζονται στο αγγλικό κείμενο ως επί το πλείστον στην αγγλική γλώσσα (π.χ Franklin-Φραγκλίνος στα ελληνικά), συντέλεσαν ορισμένοι λόγοι. Τα κύρια ονόματα όπως Joseph Schumpeter, Richard Posner, και Bruce Ackerman είναι γνωστά και αναγνωρίσιμα στην πρωτότυπη μορφή τους, ειδικά σε ακαδημαϊκά κείμενα. Η διατήρηση αυτών των ονομάτων στα αγγλικά μπορεί να βοηθήσει στην αναγνώριση και στην αναφορά τους από τους αναγνώστες. Κι αυτό γιατί, οι αναγνώστες που επιθυμούν να ερευνήσουν περαιτέρω για αυτούς τους συγγραφείς ή τις θεωρίες τους θα βρουν πιο εύκολα πληροφορίες αν τα ονόματα παραμείνουν στην πρωτότυπη μορφή τους. Στην ακαδημαϊκή κοινότητα είναι σύνηθες να διατηρούνται τα ονόματα των σημαντικών θεωρητικών και συγγραφέων στην πρωτότυπη γλώσσα τους, ανεξάρτητα από τη γλώσσα του μεταφρασμένου κειμένου. Πολλοί ακαδημαϊκοί και επαγγελματίες χρησιμοποιούν αγγλικά για διεθνή επικοινωνία και δημοσιεύσεις. Σίγουρα, η χρήση των πρωτότυπων ονομάτων διευκολύνει τη διεθνή αναγνώριση και αναφορές.

3. Ύφος

Το απόσπασμα που επιλέχθηκε, διακρίνεται για το ακαδημαϊκό και αναλυτικό του ύφος.

Πρωταρχικά, το κείμενο διατηρεί ένα υψηλό επίπεδο ακαδημαϊκής γλώσσας, γεγονός που είναι αναμενόμενο δεδομένου του θέματος και της φύσης του έργου. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί εξειδικευμένη ορολογία και αναφορές σε θεωρητικές έννοιες, δείχνοντας βαθιά γνώση και κατανόηση του αντικειμένου. Το ύφος του αποσπάσματος είναι αναλυτικό και δομημένο. Ο Fishkin παρουσιάζει τα επιχειρήματά του με σαφή και λογική σειρά, προσφέροντας μια λεπτομερή ανάλυση των θεμάτων που πραγματεύεται. Αυτή η προσέγγιση βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει πολύπλοκες ιδέες και να ακολουθήσει την επιχειρηματολογία του συγγραφέα. Η διαλεκτικότητα καθίσταται ακόμη ιδιαίτερο στοιχείο του αποσπάσματος. Διερευνά διάφορες πτυχές των θεμάτων, συγκρίνοντας διαφορετικές απόψεις και παρουσιάζοντας αντιπαραθέσεις. Αυτό δείχνει την πρόθεσή του να προσεγγίσει το θέμα με κριτική σκέψη και να ενθαρρύνει τον αναγνώστη να σκεφτεί βαθύτερα. Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί πειστικό ύφος για να υποστηρίξει τις απόψεις του. Χρησιμοποιεί παραδείγματα, στατιστικά στοιχεία και αναφορές σε έρευνες για να τεκμηριώσει τα επιχειρήματά του, κάνοντας το κείμενο πειστικό και έγκυρο. Το ύφος του Fishkin είναι ουδέτερο και αμερόληπτο. Αποφεύγει την υπερβολική συναισθηματική φόρτιση και διατηρεί έναν αντικειμενικό τόνο, προκειμένου να παρουσιάσει τις απόψεις του με σαφήνεια και χωρίς προκαταλήψεις. Συνολικά, το ύφος του αποσπάσματος είναι σοβαρό και στοχαστικό, αντανakλώντας την ακαδημαϊκή του προέλευση και την πρόθεση του συγγραφέα να διερευνήσει βαθιά τα θέματα της δημοκρατίας και της δημόσιας διαβούλευσης.

4. Πολλαπλές αποδόσεις στα ελληνικά

Λαμβάνοντας υπόψη το ελληνικό γλωσσικό και πολιτιστικό πλαίσιο, εντοπίσαμε ορισμένες αποδόσεις που περιλαμβάνουν τις πιο συνηθισμένες επιλογές για τη μετάφραση φράσεων, λέξεων και ονοματικών συνόλων.

Ξεκινώντας, Deliberative Democracy σημαίνει και Συμβουλευτική Δημοκρατία αλλά και Έμμεση Δημοκρατία. Το ονοματικό σύνολο equal consideration μεταφράζεται ως ίση εξέταση και ίση αποτίμηση, όπως και το επίσης ονοματικό σύνολο deliberative microcosm που αποδίδεται ως συμβουλευτικός μικρόκοσμος αλλά συνάμα και διαβουλευτικός μικρόκοσμος. Η φράση chosen by lot εμφανίζει δύο εκδοχές. Δηλαδή, επιλέγεται η μετάφραση ως επιλεγμένος με κλήρωση και ως εκλεγμένος με κλήρωση. Συνεχίζοντας, Council of 500 μπορεί να είναι το Συμβούλιο των 500 και η Βουλή των Πεντακοσίων. Οι nomothetai θεωρούνται οι νομοθέτες και εξίσου οι νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Το ονοματικό σύνολο citizens 'jury χαρακτηρίζεται ως δικαστήριο των πολιτών και λαϊκό δικαστήριο. Οι Citizens 'Assemblies μεταφέρονται νοηματικά ως Συνελεύσεις Πολιτών και Συμβούλια Πολιτών. Πέρα από αυτά, συναντάμε και το Deliberative Poll που σημαίνει Συμβουλευτική Δημοσκόπηση και Διαβουλευτική Δημοσκόπηση. Τέλος, η massdeliberation αποδίδεται ως μαζική διαβούλευση και συλλογική διαβούλευση.

5. Διαφορές μεταξύ περιεχομένου και μορφής

Οι διαφορές μεταξύ περιεχομένου και μορφής μπορούν να κατανοηθούν μέσω της ανάλυσης τόσο των ιδεών και θεμάτων που παρουσιάζονται όσο και του τρόπου με τον οποίο αυτές οι ιδέες οργανώνονται και εκφράζονται. Από την μία πλευρά, το περιεχόμενο ασχολείται με τις ιδέες, τα θέματα και τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στο κείμενο. Όπως έχει προαναφερθεί πολλάκις, το επιλεγμένο περιεχόμενο του βιβλίου επικεντρώνεται στη δημοκρατία, τη διαβούλευση και τις πολιτικές θεωρίες που σχετίζονται με τη συμμετοχική και αντιπροσωπευτική δημοκρατία. Από την άλλη πλευρά, η μορφή αντανακλά τον τρόπο βάσης του οποίου το περιεχόμενο δομείται στο κείμενο. Η δομή περικλείει τη δομή και την οργάνωση του κειμένου, τη χρήση ακαδημαϊκής γλώσσας και όρων, καθώς και την ένταξη πινάκων και διαγραμμάτων για την οπτική παρουσίαση των πληροφοριών. Τα δύο μέρη που αναλύθηκαν χαρακτηρίζονται από σαφήνεια ενώ οι διάφορες έννοιες και θεματικές ενότητες είναι χωρισμένες επαρκώς.

Επίλογος

Η πτυχιακή μου εργασία ξεκίνησε με την επιλογή δύο αποσπασμάτων από το βιβλίο «Democracy when the people are thinking: revitalizing our politics through public deliberation» (2018), του James S. Fishkin. Σειρά είχε η μετάφραση τους στην ελληνική γλώσσα, επιχειρώντας να εξαντλήσω τις μεταφραστικές γνώσεις και τεχνικές που αποκόμισα έως το τέλος των σπουδών μου στο ΤΞΓΜΔ. Παρόλο που δεν πρόκειται για ερευνητική εργασία, εντούτοις έγινε προσπάθεια ενδεδειγμένης ανάλυσης και επεξήγησης ορισμένων αξιοπρόσεκτων σημείων του πρωτότυπου κειμένου. Ως επί το πλείστον, στάθηκα σε σημεία που έχρηζαν μεταφραστικού ενδιαφέροντος και που μέσω αυτών ο αναγνώστης ή ακόμη και κάποιος άλλος επικείμενος μεταφραστής αποκτούσε επιμέρους γνώσεις με αφορμή την δική μου ανάλυση.

Συνοψίζοντας, η παρούσα πτυχιακή εργασία εξετάζει διεξοδικά τη σημασία της δημοκρατικής διαβούλευσης και τη συνεισφορά της στην ενίσχυση της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της διακυβέρνησης. Μέσα από την ανάλυση των πολιτικών θεωριών και των ιστορικών παραδειγμάτων, αναδεικνύονται οι διαφορετικές πτυχές της συμμετοχικής και αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη σύνδεση της δημοκρατικής διαβούλευσης με τη συλλογική αυτοκυριαρχία, την πολιτική θεωρία της διαβούλευσης της ελίτ, καθώς και στην ιστορική αναφορά στην Αθηναϊκή δημοκρατία.

Η δομή και η οργάνωση της εργασίας, η χρήση ακαδημαϊκής γλώσσας και η ενσωμάτωση οπτικών εργαλείων, όπως πίνακες και διαγράμματα, συνέβαλαν στην παρουσίαση και κατανόηση των εννοιών που αναλύθηκαν. Αυτή η μεθοδολογική προσέγγιση διευκόλυνε την κριτική σκέψη και τον αναστοχασμό σχετικά με τις αρχές και τις πρακτικές της δημοκρατικής διακυβέρνησης.

Η εργασία καταδεικνύει ότι η δημοκρατική διαβούλευση δεν αποτελεί απλώς ένα θεωρητικό κατασκεύασμα, αλλά ένα ουσιαστικό εργαλείο για τη βελτίωση της διακυβέρνησης μέσω της ενεργού συμμετοχής των πολιτών. Οι αναλύσεις και τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται εδώ προσφέρουν μια σημαντική συμβολή στην κατανόηση των θεμελιωδών αρχών της δημοκρατίας και υπογραμμίζουν τη σημασία της ισότιμης συνεκτίμησης των απόψεων κάθε ατόμου.

Τέλος, η πτυχιακή αυτή εργασία στοχεύει στο να αποτελέσει αφετηρία για περαιτέρω έρευνα και συζήτηση γύρω από τις ποικίλες διαστάσεις της δημοκρατικής διαβούλευσης, ενθαρρύνοντας την ανάπτυξη πιο συμμετοχικών και αντιπροσωπευτικών μορφών διακυβέρνησης στο μέλλον. Επιπροσθέτως, επιθυμεί να λειτουργήσει ως έναυσμα για όλη την μεταφραστική κοινότητα με απώτερο σκοπό εκείνη να αναμειχθεί με την μετάφραση τέτοιου είδους βιβλίων. Βιβλία σαν και αυτό παρουσιάζουν δυσκολίες και τροχοπέδια αναφορικά με την κατάλληλη απόδοση του νοήματος αλλά συνάμα συνιστούν πρόκληση για τους φοιτητές και επαγγελματίες του κλάδου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

iate. (n.d.). <https://iate.europa.eu/SearchByQuery.do>

DeepL Translate: The world's most accurate translator. (n.d.). <https://www.deepl.com/en/translator>

Merriam-Webster. (n.d.). Dictionary by Merriam-Webster. In *Merriam-Webster*.
<https://www.merriam-webster.com/>

Stavropoulos, D. N., & Stavropoulos, G. N. (1988). *Oxford English-Greek Learner's Dictionary*.
<http://ci.nii.ac.jp/ncid/BA6075423X>